

1941. XI. 21.
379/1941.

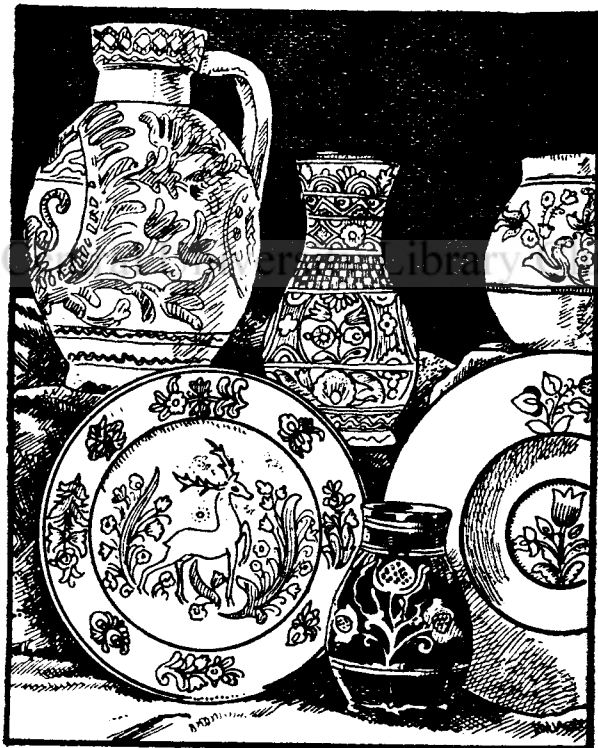

1941. XXXVIII.
ÉVFOLYAM,
11. SZ. (341)

Erdély

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület hivatalos értesítője

Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT-EGYESÜLET
Felelős kiadó és felelős szerkesztő: DR. BALOGH ERNŐ

Erdély

TARTALOM

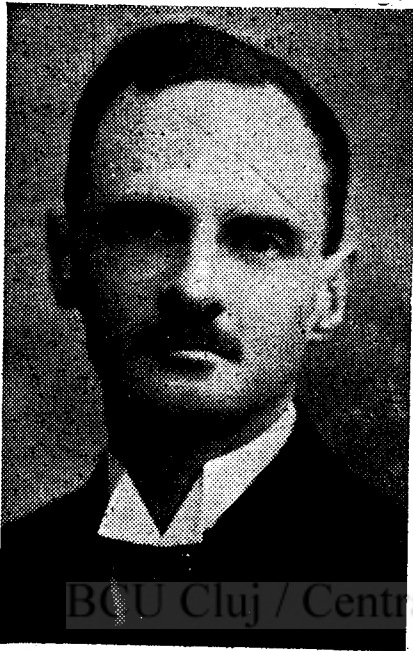
(Címkép). Régi edények. *Tóth István* rajza. — *Dr. Tavaszy Sándor*: Reményik Sándor: a természet szerelmese. — *Illyés Bertalan* (Miskolc): Az Oltárkő megmásítása. — *Vámszer Géza*: Az egyesközi menedékház szerepe a múltban és hivatása a jövőben (befejező közlemény). — *Beke Lajos*: Székelyföld (VII). — *Hirek*: Az EKE 1940 évi közgyűlése november 22-én. — Egy turistajubileum utóhangjai — *Irodalom*: dr. Irmédi-Molnár László: A térképolvasás és a tereptan elemei. — *Péchy-Horváth Rezső*: Kárpátalja, a fenyves-zugás országa. — *Földgömb*. — *Képek*: Reményik Sándor. — Oltárkő. — Egyesközi menedékház (Seiwarth felv.). Mádéfalvi emlékmű (Stiof Ferenc felv.).

Az »Erdély« előfizetési ára egész évre 6 pengő. Tagoknak 5 pengő. — Az előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekk számláján és a központi irodában Kolozsvár, Mátyás király-u. 3. sz. — Hivatalos órák: d. e. 9—11-ig, d. u. 5—8-ig.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei:

Központ: Kolozsvár, Mátyás király-utca 3. szám.
Besztercei osztály: *Beke Ödön*, Beszterce, Radnai kapu u. 1/a.
Csíkszéki osztály: *Székely Géza*, Csíkszereda, OMIH.
Dési »Cibles« osztály: *Knizsek Károly*, Dés. Villamosművek.
Gyergyói osztály: *Dr. Kurucz Sándor*, Gyergyószentmiklós, Főposta.
Háromszéki osztály: *Dr. László Ferenc*, Sepsiszentgyörgy.
Maroszéki osztály: *Dr. Egey Jenő*, Marosvásárhely, Gecse Dániel-utca 43. sz.
Nagybányai »Gutin« osztály: *Schuller Ödön*, Nagybánya, Horthy Miklós-út 22.
Révi »Zichy« osztály: *Borcsa István*, Rév. Községháza.
Udvarhelyi osztály: *Voszka István*, Székelyudvarhely.
Zilahi »Meszes« osztály: *Bikfalvy József*, Zilah. Mezőgazdasági Bank.

Reményik Sándor: a természet szerelmese

Mindig felderült az arca, valahányszor az Ünökőről, vagy a Nagykőhavasról esett szó. Képzelete azonnal a havasi tetőkre szállt s a nagy hegyek békessége ömlött végig egyéniségén. A természetnek ezt a kibékítő hatását soha senkinél nem tapasztaltam olyan erővel nyilatkozni, mint Reményik Sándornál.

*Istenem, tudom: kts halom vagyok,
Köröttem kőd, káprázat szélszakadt.
Én nem nőhetek versenyt a hegyekkel,—
Csak köszönöm Neked a csúcsokat.*

Nagy fájdalmakat hordozott lelkében, mert szüntelenül érezte az élet-halál-völgye és a napfényes tetők csúcsai közötti távolságot. Testében mint börtönében élt, világa pedig, amelyben záródokolt, szűk is volt, gonosz is volt az ő nagy lelke számára. Tetézte lelke

iszonyú terhét, hogy nagy magányosságában sem tudott soha elszakadni nemzetétől, amellyel egy testnek és egy léleknek érezte magát. Reményik Sándor ama legnagyobb magyarok közé tartozott, akik felelősséget vállaltak és hordoztak nemzetükért. Ez a felelősség volt számára az a mázsás-súly, amely reánehazodott nagyon törekeny testére s méginkább az ő nagyon erős lelkére s amelynek terhe alatt szenvedett, sírt és zokogott, majd harci riadót fújt és dalolt mint egy hősi dalnok, aki győzelemre akarja segíteni nemzetét.

Soha el nem szakadt, még a legerdélyibb szenvedelmében sem, az egész magyarságtól: a nemzettől; de a magyarság is, a nemzetegésze is valósággá itt vált számára: Erdélyben. Erdély nélkül nem ismerte Magyarországot, nem akarta ismerni s Erdélyt nem ismerte és nem akarta ismerni Magyarország nélkül. Élete, lelke azonban itt gyökerezett ebben a földben s innen hajtott ki, innen terebélyesedett el, virágozott dús lombok között olyan hatalommal, hogy annak ereje és illata betöltötte az egész Nagy-Magyarországot.

Valahányszor már nem bírta a teste a hatalmas-erejű szellem terhét és felelősségét s valahányszor már nem volt számára gyógyír és orvosság, mint a hajnalmadár kiszállt szűk fészkeből, a falak, kövek közül s megfürdött az Ünökő alatt, vagy a Nagykőhavas, vagy a Szebeni-havasok fenyesői között s ezeknek völgyeiben, vagy szakgatott szirtjei felett, a tetőkön ismét felújongott a lelke: Itt hiszek!

Az erdélyi természetnek hűséges és hálás szerelmese volt, mert sohasem felejtette el, hogy mit köszönhet a természetnek: az erdélyi természetnek. Soha eszébe se jutott, hogy a természetet másutt keresse mint Erdélyben. Első dalaiban még megszólal a Tátra vidéke s szépsége, de a tovatünt ifjúkorral tovatünt ennek is emléke. Erdély maradt számára a bűvös szó s a bűvös hely, amely folyton kísérte s hívogatta s amelytől elszakadni nem tudott.

Egyik helyen a vadvizek zúgása veszi körül, a Radnai havasokban. Színe, mondanivalója, hangulata az Ünökő magasságában mind megújul.

Hallod? ezek a vadvizek!

Ezt hallom én itt nappal, éjjel.

Magányom boldog szigetét

Körülharsogják szent zenével,

Monoton, szent, örök zenével.

Ebben az észak-erdélyi havasi világban az ragadja meg, ami nagy, gigantikus méretű. A vadvizek zúgása „mindent túlkialt”, a csúcsokon „az Isten jár”, a dárdás fenyők „az Isten testőrei”, amelyek „titáni sorfalat” állanak, mialatt „az Úr lépked hallgatag”. A szépség és a nagyság isteni fensége ragadja meg lelke látásait s ezeket vetíti bámuló szemeink elé olyan hatalommal, amilyennel csak Isten akarata szerinti költő képes.

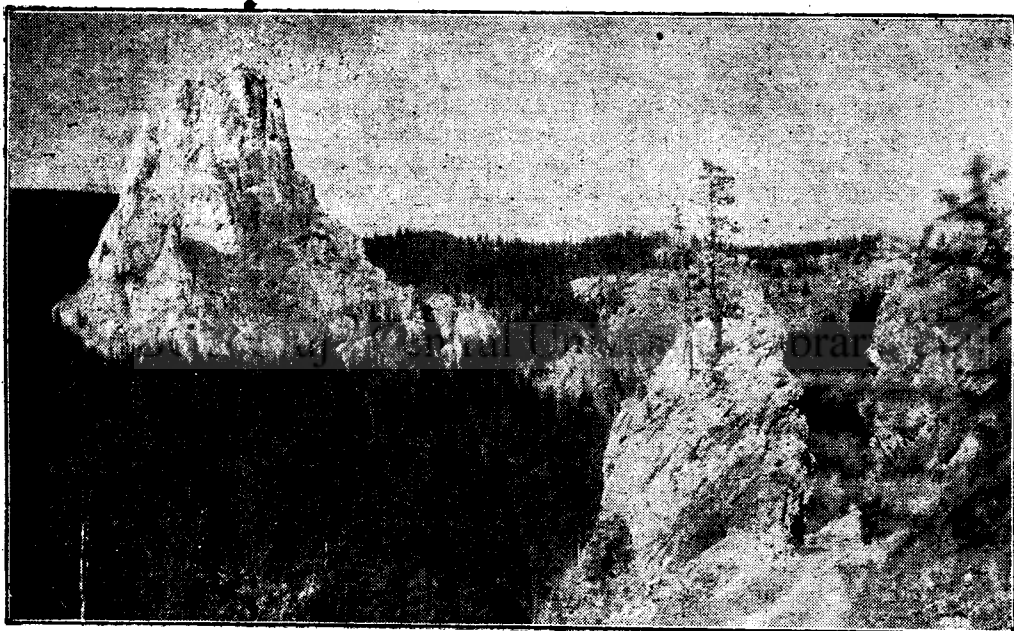
A másik helyen, a Nagykőhavason, a zoltáriróval szemeit a hegyekre emeli. Itt azt találja fel, amit nem talált meg a városterek zajgó zűrzavarában. A közsál-páppal, a kő-evangéliummal, az együgyű-mennyországgal, a Szabadsággal találkozott. Ez a találkozás kölcsönös. Azok is beszélnek nagy, hatalmas szóval, prédikálnak új pünkösti nyelven s ő hallja és érti minden szavukat s visszafelel a költő-próféta még magasabbra mutató szavával. A Szabadsággal együtt kiszáll ebből a világból s viszi kincseit ajándékol az angyaloknak.

Reményik Sándor lelke kiszállt ebből a méltatlan világból s elvitte kincseit az angyaloknak. Milyen régen készült ő erre az útra s milyen jó volt, hogy közben hullatta kincseit erre a sorsos földre, Erdélyre. Aranytermő föld volt ez mindig, mert aranytermő lelkek éltek mindig ezen a földön. Mennyi aranyat hagyott hátra ő is a mi számunkra, hogy ebben a zivataros és véres világban dacolni tudjunk mindenféle szegénységgel!

Tavaszy Sándor.

Az Oltárkő megmászása

Már nem volt szótárunkban több kifejezés, amivel elkeseredésünket, sőt gyengéd átkainkat ki tudtuk volna fejezni a júniusi napok lehetetlenül esős időjárását illetőleg. Mert az irodában ülve, még csak elviseli az ember a zuhogó esőt, de nem itt, amikor egy olyan várva-várt erdélyi túrán vagyunk, mint most és napról-napra sűrű fellegek, zuhogó esők keserítik el napjainkat. Mégis június 15-ért hajlandó voltam még az időjárásnak is megbocsátani. Túránk fénypontján, a Gyilkos-tónál voltunk. Amint a korreggeli órákban kinyitom az ablaktáblát, a napfény özönével szökik be rajta. Pompás. Erdély legvadregényesebb része mégis csak nem rejtőzik el a felhőtakarók mögé.

Az Oltárkő.

Sietve magunkra kaptuk ruháinkat, a hátizsákba a legszükségesebb egy-napi elemőzsiát s gyerünk a Békás-szorosba. Meg sem álmodott természeti csodák fogadtak bennünket. A természet tobzódását láttuk a sziklafalak és szakadékok változatos szépségében. Lépésről-lépésre szebb és szebb. Már a gyönyörködés kifejezésének minden fokát végigélveztük a 3—40 méter magasra szökő, sokszor csak néhány méter szélességű sziklaszoros kanyargó útjain, amikor megpillantottuk az Oltárkő kiálló sziklafokát. Ez aztán betetőzte, felülmúlta minden elképzelésünket. Alattunk a mélybe lekanyargó kocsit s szemben velünk egy toronyalakú, megmászhatatlannak látszó sziklatű. De meg sem kíséreltem azokat a szépségeket leírni, amikben részünk volt, mert a toll gyöngye ennek a leírására. Egészen bizonyos, hogy jelenlegi Magyarországnak ez a legszebb része!

Túránk mellett még egy olyan élményben is részünk volt, amely az erdélyi turistaság történetében arany betűkkel lesz megörökítve. Ezen a napon mászta meg egy magyar turista az Oltárkő déli falát. Hogy ez mit jelent, azt az erdélyi turisták legjobban tudják, de elképzelheti bárki, ha elmondjuk, hogy eddig az Oltárkőre még csak két szász turistának sikerült feljutni. A turisták kitzűzték a román zászlót a csúcsra s mellé a horogkeresztes zászlót is (1936-ban). Hiába jött a magyar sereg, a visszakapott részen, az Oltárkő tetején mégis ott lengett az oláh zászló, amit nem tudtak levenni. Tudták ezt az erdélyi turisták is és fájt is nekik eléggé.

Mikor a völgyből a déli órákban visszafelé jövünk, kiabálást hallunk. A kiabálót nem tudtuk felfedezni, míg nem jött egy turista hölgy és az Oltárkő tetejéről lekiabáló turistának választ adott. Az arra járók mind boldog örömmel látták, hogy eltűnt az Oltárkő tetejéről az oláh zászló, s helyette egy piros-fehér-zöld lobogót lenget vigan a Máramaros felől fújdogáló északi szél. Nem sokáig tartott az oláh zászló dicsősége, melyről az ottani oláhok azt hitték, hogy azt magyar nem fogja onnan levenni sohasem.

Amint este hazatérünk a panziókban nagy az öröm. Kisült, hogy ugyanegy panzióban laktunk a nagyszerű sziklamászó Kreisz Sándorral.

Mikor hazaért, azonnal vallatóra fogom. Mondja csak el a sziklamászás egész történetét, mert ennek a históriának nem szabad elsikkadnia. Nehezen akar beszélni, a boldogság azonban küll arcára, ennek a majdnem két méter hosszú, 22 éves fiúnak, mert érzi és tudja, telyesítménye értékes volt. Turistáskodni jött Erdélybe, de fogalma sem volt arról, hogy mit fog látni és hová fog felmászni. Itt a panzióban hallotta, hogy az Oltárkőn oláh zászló leng és még nem akadt senki, aki azt lehozza. Akkor azt a merész kijelentést kockáztatta meg, hogy ami két száznak sikerült, az egy magyarnak is sikerülni fog. És hozzálátott komolyan az előkészületekhez. Még aznap kiment az Oltárkő lábához és minden felszerelés nélkül mászni kezdett. Ezt csak előgyakorlatnak szánta és megvizsgálta a terepet. Körüljárta az óriás kéményalakú, négy sziklafalú csúcsot. Láta, hogy nagy nehézségekkel kell megküzdenie és okvetlen kötelet kell beszereznie. Társ is jó lenne, mert bizony azok a nehéz terepen átsegítik egymást, de hát ő egyedül van és így is mennie kell a dolognak.

„Másnap beméntem Gyergyószentmiklósrá — beszéli kissé elfogódva s a kötél által felhorzsolts kezeit dörzsölgetve — és megvettem egy jó erős, de vékonyszálú kötelet. Nehezen találtam, mert 40 méteresnek kellett lennie számításom szerint. Két vaskampót is kerestem, de miután ezt készen nem találtam, a kováccsal csináltattam, és zsákmányommal visszajöttem a szállásomra. Háziasszonyom ügylászik bizott bennem és egy szép magyar zászlót adott, hogy felvigyem a román zászló helyébe.“

Hátizsák, kötél, fényképezőgép, pokróc és máris indultam, hogy az éjszakát az Oltárkő tövéen töltve, reggel friss erővel, a lehető legkorábban indulhassak.“

Mig ezeket beszélte, eszembe jutott, hogy milyen hideg volt az éjjel, mi kénytelenek voltunk este befűteni, mert szinte vacogott a fogunk, ez a fiú meg kapja magát és kimegy az ismeretlen erdélyi havas tövére, egy pokrócba burkolózva alszik a fenyves erdő mélyén. Sok ilyen magyar gyerek kellene . . .

„Bizony kissé fáztam, de belől hevített a holnap. A veszélytől nem féltem. Nem, mert nem is tudtam voltaképen mi vár reám. Reggel már őt

órákor a szikla alatt álltam és hozzáfogtam a mászáshoz. Utólag látom, hogy milyen badarságot cselekedtem, amikor súlyos hátzissákkal indultam el. A zsákot a kötélén mindég felhúztam magam után, ahova értem s ahol csak egy kicsit megvethettem a lábamat. Csakhamar erősebben kezdett a nap sütni és kissé meghökkentem arra a gondolatra, hogy elfelejtettem vizet hozni. De vissza azért már nem megyek, gondoltam magamban. Egy napig csak kibirom. El sem képzeltem, hogy milyen szörnyű gyötrő lehet erős munka után a szomjúság.

Két különösen nehéz sziklahajláshoz értem s volt pillanat, amikor azt hittem, nem jutok fel. — Cipővel nem lehetett tovább menni, levetettem a cipőmet s próbáltam mezitláb. Sokkal jobb volt. mert a lábujjaimmal szinte éreztem darabról-darabra minden kövecskét s különösen a leszállásnál képtelen lettem volna a cipőm orrával kikeresni a megállásra alkalmas, sokszor néhány ujjnyi sziklakiszögellést.

Mikor a második kihajláshoz értem, próbáltam feljutni, de nem sikerült. A több mint két méter magas síma fal felett csak annyi helyet találtam, ahol az ujjaim végső ujjpereceivel tudtam fogást találni. ha alacsonyabb vagyok, egyedül sohasem jutok itt fel. Így is a második próbálkozás után teljesen kimerülve vártam. Teljes egy óráig pihentem, hogy minden erőmet összeszedve, túljussak ezen a nehéz helyen. Nekidőltem a falnak és néztem le a mélységbe.

(Bár magam is turista vagyok, de ismervén az Oltárkő síma falát és az alatta húzódó mélységét, megborzadtam a hidegvérén. Hiába, ehhez edzenie kell magát az embernek...)

„Mikor úgy éreztem, hogy visszatért az erőm, újra nekifogtam és egy megfeszített pillanat, egy lendület és sikerült feljebb jutnom s átjutnom a legnehezebb részen.

Féltizenegy óra volt, amikor felértem a kb. 25. □ méter nagyságú tetőre. Boldogan megállapítottam, hogy itt vagyok. Megsegített a magyarok Istene. Láttam, hogy az isteni igazságszolgáltatás az oláh zászlót az itt vadul járó északi szelekkel alaposan megtépte s rövid idő kérdése volt, hogy rongyokban hulljon alá. A magam magyar zászlóját előszedtem, igyekeztem az ott levő csenevész törpefenyőre felerősíteni. Sikerült. S ekkor, mikor már a föladatot elvégeztem, éreztem, hogy éhes vagyok és főképen nagyon szomjas. A nap rekkenően sütött. nem úgy, mint előbbi napokon, mikor mindég zuhogott az eső. Patakokban folyt le rólam a víz a mászás alatt s bizony megnehezítette az is a mászást.

A zsákomat felhúztam magam után és boldogan ebédeltem. Lefelé már könnyebb lesz, gondoltam. de bizony azért is meg kellett szenvednem. Kötél nélkül lehetetlen lett volna. A legnehezebb terepen bevertem a vaskampót s leereszkedtem a kötélén ameddig lehetett. Mikor leérve próbálkoztam a hurkot a kampóból kiakasztani, nem sikerült. Majdnem egy óra hosszágig kínlódtam a kötéllel, végül is ott kellett hagynom. abban a reményben, hogy mászásom többi részén nem lesz reá szükségem. Bár nagyon jó lett volna, de le kellett jönnöm kötél nélkül.

Még egy baj is ért. A zsákom kb. 300 méter magasról „lezuhant”. — „Inkább az, mint maga” — toldom be az elbeszélésébe. — Igen, folytatja, de benne volt a fényképezőgépem is. Örülök, hogy becsavartam a pokrócomba, mert úgy látom, megúszta az is nagyobb baj nélkül.”

Mikor a kötelet rángattam, úgylátszik félreértették itt a Gyilkostónál, mert azt hitték, hogy bajban vagyok és máris egy csendőr vezetésével jött elébem egy mentőexpedíció. Megmagyaráztam aztán nekik, amikor már odaérték az Oltárkő lábához (már én sem voltam magasan), hogy nincs semmi baj.

Barátságos mosollyal végzi elbeszélését és hosszú izmos kezével végigsimítja haját. „Ennyi volt az egész, — mondja — örülök, ha a turistáságnak tettem ezzel valamit.”

Boldogan ünnepeljük, de sokkal boldogabban az erdélyiek, akiknek az oláhok távozása óta mindég fájó pont volt az Oltárkő tetején a román lobogó. Most már nincs ott többé. Nem sokáig tartott a dicsőség. Igaz, hogy odavinni se oláh vitte, hanem két szász. Boldogan mennek el az erdélyi turisták a Békás-szoros mély útjain, mert nem bántja már szemüket az a rossz emlékeket felidéző zászló.

Azon az éjszakán nem volt olyan boldog ember Magyarországon, mint Kreisz Sándor.

(Miskolc.)

Illyés Bertalan.

Az egyesközi menedékház szerepe a múltban és hivatása a jövőben

Irta: **Vámszer Géza**

(Folytatás)

A jelen

A Székelyföldnek az anyaországhoz történt visszacsatolása óta egy év, egy próbaév telt el, amely máris előreveti az Egyesközi jövő életét és megmutatja nekünk a fejlesztéshez szükséges módosításokat és hiányokat. Mert ma sok mindent s így a turista helyek és alkotások értékét is más szemmel és más szempontból kell megítélnünk, mint a román uralom kisebbségi lehetőségeinek idején.

Éreztük és tudtuk, hogy a ház az eddigi toldozott-foldozott külsejével, beosztásával, méreteivel tisztaságával és kényelmi berendezésével nem fog semmiképpen sem megfelelni a mai új követelményeknek. Éppen ezért, — ámbar ismertük a ház eddigi teherbíróképességét és az egyesület szerény anyagi helyzetét — féltünk a házat meglátogató s kényesebb igényekhez szoktatott anyaországi turisták szigorú bírálatától. Igyekeztünk is nekik mentségül megmagyarázni helyzetünket, küzdelmes múltunkat s a háznak eddigi szerény szerepét, korlátozott forgalmát és nagyon kicsiny jövedelmét. A ház helyett inkább a vidék szépségére és a természetjárás kiaknázásra váró lehetőségeire hívtuk fel a figyelmüket, rámutatván arra, hogy ez a vidék és az egész Gyilkostóig terjedő rész megérdemelné, hogy oda egy, később több modern turista-szálló épüljön az anyaországiakéhoz hasonlóknak, amelyek komoly állami támogatást is élveztek. Meggyőződéssel magyaráztuk, hogy az erdélyi és az anyaországi turistaságnak közös érdeke, hogy a székely turista-paradicsom eme exponált helyén mielőbb olyan ház álljon, amely méreteivel, kényelmével és szépségével a jogos várakozásnak megfelel és az igényeket kielégíti.

Jeleztük azt is, hogy e házba befektetett tőke is szépen kamatozna és a környező székely népnek is, amely itt éppen nagyon szegény, jelentős anyagi jövedelmet juttatna.

Bízunk abban, hogy az illetékes és nem illetékes személyek érveink súlya alatt, visszatérvén az anyaországba tovább visszhangozzák az egyesekői turista-szálló építésének sürgősségét és jelentőségét s így megfelelő hivatalos és társadalmi pénztámogatással már 1941 nyarán megfelelő befogadóképességű ház fog állni és a látogatók tömegeit várni.

Az Egyesekői menedékház a kibővítés után.

(Seiwarth L. felv. Csíkszeredán.)

Sajnos, elképzeléseinkben csalódtunk. Az erkölcsi siker megvolt, csak az anyagi maradt el. Aggódva vártuk tehát szerény házunkba a vendégeket. Már 1940 őszén sokan keresték fel a házat. Télen a honvéd sicsapatok felváltva szinte állandóan igénybe vették a házat. A valódi forgalom azonban természetesen csak tavasszal indulhatott meg. A gyenge közlekedési viszonyokat és a háborús helyzetet tekintve, a forgalom várakozáson felüli volt. Hétköznap épp úgy, mint vasárnap állandóan tízen-húszan, gyakran még negyvenötvenen is aludtak a 36—40 fekvőhelyre berendezett kis házban. A látogatók zöme anyaországi volt és a Gyilkostó felől érkezett. Valóságos országyárás volt némely nap az Egyesekői és Gyilkostó közötti turista-ösvényen. Ennek az évnél fogalma felülmúlta az utóbbi 5 esztendőét. S ha most egy békésebb nyárra és megszakítás nélküli vasúti közlekedésre gondolunk, könnyen kiszámíthatjuk egy ilyen év forgalmát az Egyesekőnél. Ezzel a lehetőséggel számolnia kell mind a tulajdonos egyesületnek, mind a turistaság és idegenforgalom illetékes szerveinek. Az egyesület csak annyit tehet meg felelőssége tudatában, hogy felhívja a figyelmet a szükségletre s odairányítja az illetékesek figyelmét. Legtöbb bizalma az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal megértő vezetőiben van, akik eddig is több ízben támogatták már egyesületünket pénzzel úgy, mint tanácsokkal.

Ebben és más anyagi támogatásban reménykedve az egyesület most ősszel az alábbi előkészületeket tette meg a felépítendő turista-szálló érdekében: 1. A csíkszentdomokosi közbirtokosságtól kért és napi áron megszávatott annyi épületfát, amely kb. szükséges lesz. 2. Lépéseket tett, hogy a Szentdomokos—Balánbányaiszekerutat (11 km) a megye vegye kezelésbe,

mert eddigi állapotában autó ritkán közlekedhetett rajta. Az útépités már folyik. 3. Az egyesközi ház anyagának és berendezésének felszállításához nélkülözhetetlen egy tűrhető erdei szekérútnak az építése Balánbányától a ház helyéig (5—7 km). Hiszen ha közben vagy lóhátán szállítanak az anyagot, mint az első háznál, az költségesebb lenne, mint egy ilyen szekérút építése. Épp ezért ennek az útnak építése iránt is megtett az egyesület minden előkészületet s remélni lehet, hogy azt nagyrészt a közbirtokosság vállalja, tekintve, hogy neki is érdeke ez az út. 4. Hogy átmenetileg is férőhelyhez jussan az Egyesköz, támogatja az egyesület a csikszeredai törvényszék bírói karának azt a tervét, hogy magának egy négyszobás nyaraló-házat építsen. A szobákat, amikor nem foglaltak, kiadhatja a egyesület megfelelő díj ellenében kirándulóknak is.

Ez tehát a jelenlegi helyzet s itt állunk egy hosszú tél előtt, amely alkalmas arra, hogy az Egyesköz fejlesztésével kapcsolatos terveket, elképzeléseket és előkészületi munkákat a megvalósításhoz közelebb vigyük. Én leírom a tényleges helyzetet és a magam elképzeléseit, szóljanak hozzá mások is, mert vigyáznunk kell, nehogy jóvátehetetlen hibákat kövessünk el.

A jövő

Az Egyesköz jövő terveivel kapcsolatosan beszélhetünk olyanokról, amelyeknek megvalósítására a közeljövőben számíthatunk s olyanokról, amelyek csak évtizedek múlva válnak időszerűekké. Elképzeléseimnek egy része lehet, hogy évek múlva nem lesz helytálló, lehet, hogy új szempontok vagy új felfedezések a területen más irányt adnak az egésznek, de minden esetre könnyebb lesz a munkájuk majd azoknak, akik a fejlesztési munkálatokon dolgoznak, ha minél több szűk-égletre már most felhívom a figyelmet.

Amikor az Egyesköz jövő terveiről beszélünk, mindig tekintettel kell lennünk az egész területnek — a Gyilkostóig — jelenlegi helyzetére és jövő fejlődési lehetőségére. Annyira egységes ez a terület s annyira összefüggnek az egyes részek, hogy turista és idegenforgalmi szempontból közös központi szervnek kellene majd irányítania a fejlesztési munkálatokat. Természetesen erre a legalkalmasabb hely a Gyilkostó, illetőleg Gyergyószentmiklós lenne.

Lássuk tehát az egész Egyesköz-Gyilkostói terület fejlődési lehetőségeit, a közeli és távoli megvalósításra váró elképzeléseket települési, látványossági, szórakozási és közlekedési szempontból.

Mivel a Gyilkostó és az Egyesköz között vezet el a késsel jelzett országos turista út — ámbár ez a szakasz még nincs folytatólagosan bekapcsolva az anyaországi kék úba — számítani kell azzal, hogy idővel ezen az egész, *Székelj Svájnak* nevezett területen nagy turistajárás lesz s több helyen is létesülni fognak üdülő-telepek, menedékházak. Minden esetre a Gyilkostóhoz hasonló méretű üdülő-telepnek alkalmas hely nem nagyon található, mert nincsen egyik helynek sem olyan közlekedési- és élelem-utánpótlási lehetősége, de főként kellő mennyiségű vize. Nagybacska, de mégis inkább csak turista megszállási lehetőséget szolgáló telep az Egyesköz környékén, a Fehérmezőn, esetleg a Fekete-Hagymás és a Gyilkostó közötti erdőirtásos helyen létesülhetne, mert csak itt van tágabb síma terület és forrásvíz. Ezen kívül legfeljebb egy-két félreesőbb hely adná meg a lehetőséget és érdemelné meg azt, hogy egy-egy kisebb mei ház épüljön oda.

A Fehérmezőn, az egyik forrástól (kút) kb. 60 m. távolságra van egy három helyiségből álló egyszerű székelj faház, amelyet pár évvel ezelőtt építettett egy erdőkitermelő társaság. Ma nincs szükségük rá és a Csikszéki Osz-

tálynak adományozták menház céljára. Kevés pénz kellene csupán a ház használhatóvá tételére. S megérné, mert igen szép és előnyös helyen fekszik. A Gyilkostó—Egyeskői 18 km-es, kékkel jelzett országos turista-út közepe táján van e ház s így az 5—6 órát gyalogló kirándulók köd, eső vagy fáradság esetén menedéket, pihenő-helyet találnának benne.

E helytől alig 2—3 km-re, szinte a Fekete-Hagymás alatt, a Tunzéria nevű helyen, a gyergyóiak terveznek turista-házat építeni. Ez a hely nekik azért is előnyös lenne, mert így ők a Gyilkostó kikerülésével rövidebb úton is el tudnának érni Gyergyószentmiklósról a Fehérmezőre, majd az Egyesköre.

De ne feledjük el, nem is az a cél, hogy e területeken nagy befogadóképességű és hosszú időtartamú nyaraló-telepeket létesítsünk, hanem inkább az, hogy átutazó turistáknak pár napos megszállási lehetőséget biztosítsunk. Maradjon meg ez a magas havasi terület a maga eredeti vadtságában és szépségében.

Inkább arra törekedjünk, hogy a környező völgyekben, mint Balánbánya, az Olt felső folyásának völgye és Háromkút völgye épüljön ki nagyobb üdülőteleppé, mert ezeknek nyaralói időközönként fellátogatnának e magasabb helyekre, ahol más az élet, más a növényzet és más a levegő.

Ha visszagondolunk arra, hogy a Gyilkostó mai kb 50 villa-háza az utóbbi tíz év alatt, a román uralom korlátozott lehetőségei mellett épült, akkor indokolt az a feltételezésünk, hogy az újabb tíz év alatt legalább száz újabb ház építésére számíthatunk ott. De komoly építésl tervezet nélkül jóvátehetetlen hibákat követhetünk el. Meg kell állapítani az építkezésre alkalmas helyeket, ahol a házak nem zavarják meg a természet szépségét. Minél előbb neki kellene fogni a tó tisztogatásához és a tóból lefolyó víz gátjának építéséhez, mert köztudomású az a tény, hogy a tó felszíne évről-évre kisebbedik s néhány évtized múlva eltűnik. Készülőben van egy vizierőre berendezett villanytelep létesítése is.

A Gyilkostó villatulajdonosainak elsősorban érdeke az, hogy a környező kirándulóhelyekhez vezető utakat, turista-ösvényeket jelezzék a közelben épp úgy, mint a távolabbi helyeken, s minél több látványossági lehetőséget nyújtsanak vendégeiknek. Sajnos, az első tíz évben ezt teljemen elhanyagolták, sőt egyesek kicsinyes féltékenykedéssel még az Egyeskö meglátogatásáról is lebeszélétk vendégeiket. Az Egyeskö—Gyilkostói-út jelzését is az EKE csikszéki osztálya egymaga végezte e nehéz, fátlan útszakaszon.

Amint már említettem, az EKE Csikszéki Osztálya az *Egyeskőnél* sürgős építkezést vagy házkibővítést lát szükségesnek. Az új és nagyobb méretű házat azonban már nem lehetne a mai ház melletti szűk helyre építeni. A legalkalmasabb hely e célra, különösen, ha a sí-sport lehetőségeit is tekintetbe vesszük, az Egyeskö tulsó oldalán, a róvásjegyekkel ellátott jégbarlang melletti dombocskán volna, ahol szétszórt fenyőcsoportok szép háttért adnának itt egy szétszórt házakból álló telep létesítéséhez. Már maga a feljárt Balánbánya felől előnyössé teszi e helyet, mert a ház előtti szakasz nem oly meredek, mint a mai háznál. Közelebb esnek a forrásvizek is. Már a ház előtt lehet a sít felkötni és a házból betekinthető az egész sí-gyakorlótér, s így a nem síző vendégek is gyönyörködhetnek a Nagyhagymás délnyugati lejtőjén ereszkedő sízőkben.

De a nyári idény szempontjából is sok előnye van e helynek az új építkezések nagyobb méreteit tekintve. Ha a kilátás a csiki medence felé és az Őcsém szikláira hiányozni is fog, de láthatók lesznek a Görgényi- és a Kelemen-havasok, a hatalmas Csalhó és a közelben a Danciás. Itt a Kis-

mezőn (Kurmaturán) legelnek a juhok, a kicsapott lovak és tehenek, amelyek a havasi környezetben különleges hangulatot árasztanak s jó fényképészeti témákat nyújtanak. Mivel a két forrás is közelebb esik, a nagyobb mennyiségű viznek a házhoz szállítása könnyebb lesz, lehetővé válna vízgyűjtő medence és szivattyú felhasználásával a vízvezeték bevezetése a házba, sőt még szabdtéri szükségfürdő is létesíthető volna. Általánosságban az legyen az elv, hogy a fényezés teljes kerülésével, csak tisztaság, rend és természetesség legyen e helyen megengedve.

Számítani kell azzal is, hogy néhány év múlva több ház is épülne az Egyeszkőnél. De akkor sem lehet az a cél, hogy itt a fürdő- és üdülőtelepeken szokásos kényelemről és szórakozási alkalmakról gondoskodjunk. Nem kell ide tennispálya, sem asztali tenisz, még táncmulatságra alkalmas helyiség sem. Inkább arra kell törekedni, hogy minden háznak minél nagyobb nyitott terrassa legyen, ahonnan még esős időben is szép kilátás nyílik a szép vidékre. Fel kellene kutatni a szomszédos barlangokat, lejelezni az odavezető utakat s némely barlangba létra-lejáratot építeni. A kilátó helyeket hasonlóképp jelezni kellene és megkönnyíteni a hozzáférhetőséget. Jó lenne például a Nagyhagymás sziklafalai alatt végig húzódó ösvényt kiépíteni, járhatóbbá tenni. Idővel kis helyi jellegű múzeumot, botanikuskertet lehetne létesíteni, ahol e hely geológiai, növényi és állati különlegességeit oktatószerűen kiállítanák. Ilyenszerű látványosság lenne a felóra járásra fekvő háromkúti gyimesi csángók meglátogatása. Ezek általában a látogatók részéről sokkal nagyobb érdeklődésre számíthatnak, mint a szokásos szórakozási lehetőségek. Idővel egyes területrészeket tiltott-területnek lehetne nyilvánítani, hogy ezzel a gyopárt és egyéb helyi ritkaságokat védelemben részesíthessék az eldurvult lelkű emberek pusztításai ellen. Nem lenne utolsó látványosság az itt tanyázó pásztor-emberek „esztenája” sem, ahol friss tej és sajt volna beszerezhető. Ez esetben azonban a pásztorokat nagyobb tisztaságra és rendre kellene kényszeríteni.

Amint említettem, sok mindent egységesen kell e területeken végezni, mert egyes részeknek tulajdonosai mások és mások, az érdekek és a kötelességek pedig közösek. Viszont nem mindig lehet azt pontosan megállapítani, hogy ez vagy az a feladat kinek és milyen arányban volna érdeke vagy kötelessége, hogy így a másiknak tulajdonosa kárt ne szenvedjen. Főként évek múlva kuszálódnak majd össze a különböző érdekek és kötelességek és éppen ezért mielőbb szükség lesz egy közös szervezetre, amely egyforma szeretettel és ha kell, áldozattal intézkedik az egész területnek közérdekű ügyei felett. Ilyen például egy összefoglaló kalauz, prospektus és részletes térkép kinyomatása, egy propagandafilm készíttetése, stb., amelyek e területet mint egységes és összefüggő területet vetítik a nagyközönség elé. Ezáltal e területnek egyik szépsége fokozná és erősítené a másiknak érdekességét és látogatottságát. Egyik telep és menház vonzaná a másiknak látogatóját s viszont. Mivel az egész terület — két polusától a Gyilkostótól az Egyeszkőig — alkalmas sízásra, közös érdek e sítérp kiépítése és siversenyek tartása.

Hasonlóan közös érdekű a főbb turista-ösvényeknek karbantartása, jelzése, az útjelző táblák elhelyezése, de különösen a távbeszélő vonalnak (és majdan a villanynak) a Gyilkostórol az Egyeszkőre és Balánbányára való elvezetése. Ha ugyanis nemcsak az egy helyen üdülő vendégekre, hanem a környező helyeket mind felkeresni akaró természetbarátokra és főként a mindenfelé keresztül-kasul járnai szerető turistákra gondolunk, azoknak érdeke azt kívánja, hogy vezető nélkül szabadon járhasanak minden irányból minden

helyre. Ha például az Egyeskö látogatóinak statisztikai adatait figyeljük, azt tapasztaljuk, hogy többsége a Gyilkostórról érkezik. Ezután a legtöbb Marosfőről, majd Szentdomokosról és néhányan Gyergyószentmiklósról, illetőleg Gyimesről (Sötétpatak fürdőről) jön az Egyesköre. Épp ezért szükséges lenne a fent elsorolt helyekről az Egyesköre, a Fehérmezőre és a Gyilkostóra vezető turista útnak a gondozása és jelzése s új utaknak a megépítése.

Ha pedig idővel arról lenne szó, hogy a forgalom megnövekedése szükségessé tenné még autóutak építését is, azt ne az Egyesköre és onnan a Gyilkostóra vezessék — mint ahogyan azt valaki egyszer javasolta, — hanem inkább e Székely Svájcnak nevezett fensikszerű területnek két oldalán, tehát Háromkút völgyén és az Olt felső folyása völgyén keresztül. Így e két út összekötné a csiki részt a gyergyóival, azaz Szentdomokost Gyergyószentmiklóssal, illetőleg a Gyilkostóval és Gyimesközéplakot Háromkút völgyén keresztül a Gyilkostóval. Ez utóbbit még össze lehetne kötni az előbbivel, amennyiben Balánbánya előtt a Gálkútján keresztül Háromkútra is el lehetne vezetni. Tehát egyik sem vezetne fel az Egyesköre, a Fehérmezőre, legfeljebb innen több jókarban tartott szekérút kötné össze e területet az autóutakkal. Ismétlem, a Gyilkostónak kellett az autóút, de az Egyeskönek és a Fehérmezőnek csak ártalmára lenne. Az autóút révén könnyen lenne felszállítható a civilizátorikus kényelem és sok nyegle természetbámuló, s így e magaslati helyek sokat veszítenének eredetiségükből és vonzó erejükből, miáltal a vérbeli turistákat könnyen eljlesztenék innen.

Talán utópisztikus álmoknak tűnnek egyesek előtt fentti elképzelések, de ha néhány belföldi és sok külföldi példával összehasonlítjuk a mi területünk lehetőségét, akkor természetesnek fogjuk találni a fejlődésnek, a haladásnak e gyors ütemét.

Hogy mikor válnak ezek az építkezések és berendezkedések időszerűekké, az sokban függ az eljövendő évtizedeknek gazdasági, szellemi és világnézeti körülményeitől, de függnék nem kevésbbé mitőlünk is, akik hivatva vagyunk és leszünk ezeket a munkálatokat irányítani és megcsinálni. Ennek egyik fontos feltételét pedig — ismétlem — abban látom, hogy e terület csgyes vezetése alá kerüljön s amíg ez megvalósulhat, addig az illetékesek időközönként beszéljék meg, vitassák meg közös érdekeiket szolgáló ügyeiket akár sajtó, de még inkább értekezlet útján.

Ezt célozta jelen cikkem is.

(Vége.)

Pipere, háztartási és fényképészeti
cikkekben a legdúsabb raktár az

Emke Drogériában
Kolozsvár, Mátyás kir.-tér.

Székelyföld

VII.

Egyórai út után a Mohos-tóhoz érünk. Ma már nem rendes vízzel telt tó, hanem csak bemohosodott felületű, ingoványos, süppedékes talaj, amelyen életveszélyes a járás. Tovább folytatjuk útunkat az útjelzés nyomán a Szentanna-tó és Mohos között lévő kis rétre, honnan megtekintjük hazánk egyik legszebb tengerszemét, a Szentanna-tavát, a székelyföldi havasok igaz gyöngyszemét. Minden oldalról meredek erdőkoszorúta hegyek emelkednek ki, méltó keretet adva a zöldesen kékbe játszó tó vízének. Szemet-lelket gyönyörködtető napi túra után a legérdemesebb e helyen egy napos pihenőt tartani. A tó keleti oldalán van e célra a közbirtokossági menedékház. A tó körüli fiatal fenyves között sétány vezet, puha mohás talajon, míg a Szentanna taván csónakázni és fürödni is lehet. Közel a menedékházhoz egy újjáalakított kis kápolna áll. Hagyomány szerint itt álltak őseink Hadúr tiszteletére emelt pogány oltárai, miket a későbbi kereszténység szentimolái váltottak fel. Itt tartották a Szentannanapi búcsúkat néha 20—30.000 ember részvételével, körüljárták a tó körül felállított oltárokat. A búcsú után nagyobb vigadalmat rendeztek, mely legtöbbször véres verekedéssel végződött. Itt tartotta beszédeit az 1867—70-es években a kászoni Mondó ember, ki a már omladozó Szentanna kápolnáját újra építette. A tó keletkezéséről és vele összefüggésben lévő regék, nemzedékről-nemzedékre szállva, élnek a nép ajkán még ma is.

A tavat környékező hegyek alakulatai és a közvetlen környékén látható trachydarabok arra engednek következtetni, hogy egy régen kialudt vulkánnak később vízzel megtelt krátere.

Tusnádfürdő felé kigyózva emelkedik az útjelzés további vonala, fel a Nagycsomád 1294 m. m. nyergére. Óh mily gyönyörű panorama nyílik e helyről. Az Olt medencéje, Alesík, Felcsík, a kászoni medence. Az előtérben Alesíknak az Olt mellett sorakozó falvai, bal oldalról a Hargita sötét tömege, míg jobb oldalról a Keleti Kárpátok vonulata. Innen fenntről jól kivehető a Zsögödi szoros. Tovább egész északra a Baláni havasok tündöklő mészkőszirtjei csillámlanak fehéren a Nagyhagymás, Egyeskö, Dancurás és Őcsém-teteje. A messze ködben elveszőben a Mezőhavas és a Kelemenhavas vonulatai sejtetik magukat. Gyönyörű kilátó helyünket elhagyjuk és folytassuk útunkat nyugatra az innen nagyon könnyen látható ösvényen. Kigyózó, kiépített sétaúton haladunk Tusnádfürdő felé. Hatolmas fenyőóriások közt egyórai gyaloglással érünk be a fürdőtelepre. Ha a Szentanna tótól korán elindulunk, már 9 órakor Tusnádfürdőről folytathatjuk a körutat vissza Csíkszeredáig. Visszafelé, változatosság kedvéért, az útirányt megváltoztathatjuk Csíkszentmártonon keresztül, majd Csíkbánfalva, Csíkminszent érintésével a Hosszuaszó melletti Xántus-kápolnát is megnézhetjük.

Csíkszereda előtt 1 km, az úttól balra egy kis kitérővel az EKE „Suta“-i menedékházát és mellette a síugrósáncot is megtekinthetjük.

Csíkszeredára érkezve ajánlatos élelmet vásárolni, a következő két napos turára.

Csíkszeredától gépkocsinkkal 5 perc alatt az Olt balpartján fekvő Csíktaplocára érünk, melyet a csíki krónika szerint a híres Sándorok alapítottak. Sándor Pétert, a székelyek és csángók ispánját a falutól keletre eső Sándor

nevű dombon emelték paizsra ősi szokás szerint és tőle származik e dombnak a neve is.

Csikszeredától 6 kilométerre Csikcsicsó következik. A falutól nyugatra egy és félórai járásra, az Egres és Várpaták közötti fennlapályon a Várpatakra néző déli bütijén vannak a híres Csicsói-vár romjai. A vár építésének idejét homály fedi, Losteiner szerint egyike volt azon 4 várnak, melyekben a csiki lakosság vész idején menedéket keresett, Orbán Balázs a rákosi-várral egy idősnek, a 883-as évre vezeti vissza építését. A vár kicsinysége dacára roppant erős védelmet biztosított az akkori időben, déli oldaláról megközelíthetetlen. E sziklavár tetejéről gyönyörű kilátás nyílik az égtáj minden része felé. Nyugatra a Hargita roppant sziklával tarkított vonulata emelkedik, majd délre a csiki medencében fekvő falvak sorakoznak.

A mádéfalvi emlékmű.

Csikcsicsón felül, ma már vele egybeépült Mádéfalva következik. Szomorú emlékezetű név ez, az igazságtalanság vértlázító eseménye játszódott itt le 1764-ben. A nemzeti szabadságát védő székelyeket törbe csalva legyilkolták az akkori kormány hűbéresei.

E hősi halottak emlékéből is gúnyt űztek; az elesettek sírjára emléket emeltek, felvették: „Domita siculorum superbia hic jacet“, míg a túlsó oldalára az igazságot védő kezek bevették:

„Itt emelt magának a gonoszság oltárt,
Mond el hóhérinkra a CLX-ik Soltárt.“

Később egy kereszt jelölte e hantot „Ezen kereszt állított emlékül, kik itt nyugosznak az 1764. veszedelemtől“ felírással.

A hálás utókor egy hatalmas emlékművet építtetett a hősi halottak emlékére. Ez áll ma is az állomás hátamögött, a falu közepén, az országuttól jobbra.

Fájdalommal telt szívvel állunk meg a nemzetünk szabadságát védő honfiak emlékműve előtt s meggyőződéssel állítjuk, hogy a vérontás nem volt hiábavaló, mert ma szabad nemzet vagyunk. Ilyen szabadsági eszmékkel

áthatott lélekkel mondunk búcsút e szent helynek és fogadjuk, hogy nemzetünk szabadságát ha kell, életünk árán is megvédelmezzük.

Mádéfalvával csaknem összeépült Csíkrákossal nagy templomát már messziről észrevesszük, de megláthatjuk azt a hatalmas sziklavonulatot is, mely az északi határon a környezetből kiemelkedik, majd hirtelen megszakad és mintegy összekötő vártoronyként emelkedik ki az előbbi vonulat, a Nagyhagymás után az Egyeskö. Folytatásában még innen is jól kivehető a kőfolyásokkal teli Öcsém és a Terkő.

A Rákospatak mellett Csíkrákossal egybeépülve sorakoznak Göröcsfalva és Vacsárcsi, melytől nem messze Szépvíz és még feljebb Ajnád, Lóvész telepei. E vidék egyik kimagasló pontjáról, a Lóvész-teitőről beláthatunk a gyimesi völgybe. Elszórt települések, illetve falvak nagy kiterjedéssel. Lakosai a már mindenkori által jól ismert pásztorkodó csángók. Ha e messziről látott völgyön végig megyünk, sok érdekes látnivalóbaa lesz részünk. Egész más világ. Sajnos, e szűkreszabott kirándulási leírásban bővebb ismertetést nem nyújthatok. A Gyimesi-szorosnál, a határtól alig 100 méterre, a Tatros folyó mentén, egy meredek domb tetején állott vár falmaradványait érdemes megtekinteni.

Visszatérünk a faluba, mert ott néhány figyelemre méltó történelmi emléket találunk. A falu felett emelkedő dombon van a falu XV-ik században épült római-katolikus temploma. Mint a legtöbb csíkszéki templom, ez is várfallal van körülvéve.

Még felemlítendőek a falu nyugati részén emelkedő Bogáth nevű hegyen levő kápolna, amelytől 3 órai járásra, a Várpatak és Szilaspatak között kiemelkedő szikla-tömbön van a Pogányvár maradványa. A vár eredetére nagyon kevés adatot kaphatunk. Orbán Balázs szerint még Upolet építhette, azonban előfordul a XV-ik század okleveleiben is, mikor Sándor István és hadai itt találtak menedéket. Benkő Károly szerint e várat a rabonbánok építették, majd Apaffi Mihály rendbehozatta és vadászkastélynak használta.

A vár fokáról végig lehet tekinteni az Olt eredetétől a harmadik szorosáig. Itt székelt Upelot fia, Zandirhám püspök is.

E falut is elhagyva, északra Csikmadaras következik, mely agyagiparáról híres a Székelyföldön. Itt mondják: Madaras, hol a pap is fazakas. Tovább megyünk, északra Csikdánfalva és vele egybeépülve Karcfalva, Jenőfalva és Csikszenttamás sorakoznak egymás mellett. Karcfalva felső végénél kiemelkedő Madicsa nevű domb tetejét foglalja el a községek közös anyaszentegyháza, mely ódon várfalaival, fénylő magas tornyával e vidék fénypontját alkotja. Építészetiileg is érdekes közelebbről megismerkedni e műemlékkel, habár csupán szentélye tartotta meg régi csúcsíves idomait.

A lépten-nyomon történelmi emlékekkel teletüzdelt felcsiki vidékről északra menve, újból találkozunk az Olt felső folyásával. Gyergyó felé vezető országútról Szentdomokosnál térünk el Balánbánya felé.

Jobb oldalon a Pásztorbükke és bal oldalon a Feketerez és Irottkő által határolt völgyben 12 km-re érünk Balánbánya réztelepeire. A falu kocsijában egy kis pihenőt tartunk, felesleges csomagjainkat a gépkocsiban hagyjuk, de már is sietniük kell, mert a nap legszebb túrája, az alig 3 kilométer hosszú, de annál megerőltetőbb útja következik az Egyesköre.

Beke Lajos.

HIREK

Az Erdélyi Kárpát Egyesület közgyűlése. Az EKE 1940. évi közgyűlését november hó 22-én, szombaton este 7 órakor a r. k. gimnázium rajztermében (Farkas-u. 2. sz.) tartja meg. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. Titkári jelentés. 4. Zárszámadások előterjesztése. 5. Számvizsgálók jelentése. 6. 1941. évi költségvetés előterjesztése. 7. 1941. évre számvizsgálók kiküldése. 8. Tisztikari tisztségek kiegészítése. 9. Központi szakosztályok vezetőinek megválasztása. 10. Indítványok. Indítványok a közgyűlés előtt 8 nappal írásban adandók be az Elnökséghez.

Vetítettképes előadásainkról, helyszüke miatt, következő számunkban számolunk be.

Útjelzés. A központ két tagja: dr. Kiss Béla és Táborosi László a Gyilkos-tótól a Likas-tetőig az országos kék jelzést elkészítették.

Egy turistajubileum utóhangjai. Az EKE elismerő oklevelével megtisztelt jubiláns Merza Gyulát több felől üdvözölték rimben és prózában, így többek közt Budapestről a turista- illetve sportkörök képviselői is megemlékeztek róla.

Többek közt dr. Mező Ferenc kiváló sportíró és olimpiai világbajnok „Üdv a nyolcvanéves turistának” cím alatt az alábbi disztichonverssel köszöntötte az ünnepelet: „Merza Gyulát, a neves tájjárót
[zengje az ének,
Most, hogy a nyolcvanadik évit
[a múltnak adá.
Érdemes élte során remekül szol-
[gálta a Közjót:
Nem csoda hát, hogy a „Köz”
[tisztelet Merza Gyulát.”

Ezenkívül meglehetősen érdekes levél érkezett Budapestről a „Turisták Lapja” szerkesztőségétől is a Vasjubiläum alkalmából. — Azonban meg kell emlekeznünk kapcsolatosan két fiatal székesfővárosi magántisztviselőről (Szongott Sándor és Török Albert turistákról), akik háromhetes székesföldi túrájuk alatt a „Keleti Ujság”-ból értesülve a 65 éves turista évfordulóról, kolozsvári végső állomásukon fölkeresték a jubiláló öreg bajtársat, hogy neki személyesen sok szerencsét kívánjanak, miközben elragadtatásuknak adtak kifejezést a Gyilkostónál, a Csíki havasokban, Tusnádán, a Szent Anna-tónál, Borszéken és Szovátán élvezett tájszép-ségek felett, jöllehet, mint megjegyzték, tavalyelőtt kétannyi idő alatt se költöttek többet Olaszországban, de az erdélyi felejthetetlen szép élményekért örömmel hoztak áldozatot. — Egyébként az öreg kortársak se feledkeztek meg a nevezetes évfordulóról, kiknek egyik legöregebb képviselője (H. S.) alkalmi turista-rigmust rögtönzött róla.

Házasságok. Orosz Endre mérnök és Újfalvy Mária, egyesületünk régi tagjai, november hó 8-án Kolozsvárt házasságot kötöttek. — Máthé József, csíkszéki osztályunk lelkes tagja Gökelér Gertruddal Nagyváradon szeptember 12-én tartotta esküvőjét. — Amirás Ernő, cégvezető, választmányi tagunk, október hó 19-én tartotta esküvőjét László Edit okl. gyógyszerésszel.

Az „Uz Bence”-menedékházban szobaalapítványok még köthetők. Évi 10 napra 2 ágyas szobában 1.200.— pengő, egyágyas szobában, szintén évi 10 napra 1.000.— pengő. Ágyalapítvány 7 személyes közös hálóteremben évi 10 napra 200.— pengő. Leköthetők az EKE csíkszéki osztályánál. Csíkszereda, Kossuth Lajos-utca 9.

IRODALOM

Dr. Irmédi—Molnár László: A térképolvasás és a tereptan elemei. Igaz örömmel üdvözljük ezt a hezagypótló, pompásan megszerkesztett és csinos kiállítású kis könyvet, amelyik 159 oldalnyi terjedelemben 121 ábrával es részletes jelkulcs-, gazdag szemléletes képanyagával illusztrálva, röviden és világosan megismerteti mindazt, amit térképről leolvasni lehet. Ugy honvédelmi, mint honismereti szempontból nélkülözhetetlen barátja ez a füzet minden leventének vagy katonának ép úgy, mint minden turistának vagy érdeklődőnek nem-re és korra való tekintet nélkül.

I. A különféle térképfajtákat, azok szerkesztési módjait, mértékét, kicsinyítési és nagyítási eljárásait ismerteti tökéletes szakszerűséggel és mégis igen érthető, egyszerű módon. Részletesen tárgyalja a magyar katonai térképek 25.000-es, 75.000-es és 200.000-es lapjait.

II. Igen világos rajzú és nyomású jelkulcsot ad, az új jelekkel párhuzamosan a régi jeleket is hozza.

III. A térformák és terepalakzatok szemléltető ismertetése kapcsán a domborzati rajzról és annak színvonalas, esikolt és színárnyalásos módjait ismerteti. Lejtőfok meghatározás, metszetszerkesztés, láthatóság, részletidomok, fenn és lenn meghatározás összes problémáit gazdagon illusztrálva, igen szemléletesen tárja fel. Az átlag természetjáró is sokat tanulhat belőle, sőt még azok is, akik azt hiszik magukról, hogy a térképet tudják olvasni, találhatnak benne igen sok megszívlelni valót és kiegészítést.

IV. Műveletek a térképpel. Tájékozás, tájékozódás; mérések a termé-

zetben és a térképen fejezetek rengeteg képpel és példával illusztrált magyarázatot adnak az ezzel kapcsolatos összes kérdésekről.

V. Végül mint utolsó fejezetben a hazánkat környező államok térképeiről kapunk rövid és világos ismertetést, illetve felsorolást, mindeniknél feltüntetve még a használt jelkulcs lényeges eltéréseit is.

A nyolcadrét alakú könyv, jó papírosan, gondos nyomással és tetszetős külsővel Kókai Lajos bizományában jelent meg Budapesten, 1941-ben. A könyv ára fűzve 4.80 P., ami a sok rajzillusztrációt és a gondos kivített tekintetbe véve, határozottan olcsó. Kapható Kolozsvárt az EKE irodájában (Mátyás király szülőháza), írásbeli megkeresésre vidékre utánvétellel is megküldik.

A könyv II. fejezetének részletes jelkulcsát a szerző külön kis füzetben is megjelentette 60 filléres árban (36 oldalnyi terjedelemben). Kapható ugyancsak az EKE irodájában.

Török Zoltán

Péchy-Horvát Rezső: Kárpátalja, a fenyves-zúgás országa. Eleven, színes leírások változatos 14 képben mutatja be a szerző Kárpátalját mint turista, kiránduló és si-paradicsomot. A kis nyolcadrét könyv gazdagon van illusztrálva 44 fénykép reprodukcióval. Egy kiadósabb fejezetben Kárpátalja népét, a ruszinokat is ismerteti.

A könyv kapható az Esti Kurir könyvosztályában 2.50 P-ért.

A földgömb novemberi számában Szabó Pál Zoltán dr. „Pécs és a Mecsek“, dr. Kertész Róbert „Törökország útja“, dr. Wallner Ernő pedig Stockholmról írnak cikkeket. Az értékes számot irodalmi és ismertetések mindenfelől című rovatok hasznos tudnivalókkal gyarapítják az olvasó ismereteit.

Turista testvérek! Pártoljuk egymást!

Magyar díszruhákat,
férfiruhákat, sportöltönyöket, viharkabátokat, szakszerűen készít

SZÉKELY JÓZSEF

E. K. E. tag szalonja Kolozsvár, Unió-u. 2, I. emelet,
az EKE volt helyiségében.

E. K. E. tagoknak a szabott árakból 10% kedvezményt ad.

Az EKE csíkszéki osztályának bélyege. Ennek jövedelméből épül az „Uz Bence“ menedékház a Hargitán. A bélyeg 1 és 5 pengős kiadásban jelent meg. Minden bélyeg megvásárlásával egy téglát adunk az épülő menedékházhoz. A bélyeg megrendelhető az EKE titkárságánál Kolozsvár, Mátyás-utca 6. szám alatt.

KELETI ÚJSÁG

Friss,

szinvonalas,

megbízható!

POMPÁS SZÖVEGKÖZTI KÉPEK

SPORT-felszerelési, ruházati

cikkek legnagyobb választékban

CSEGEZY ANTAL

sport-szaküzletében

Kolozsvár, Unió-utca 24. szám.

Jöjjön el

könyv-
nézőbe!

Kolozsvár,
Mátyás király-tér

8

TELEFON:
15-98.

MINERVA KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS

Füzetek	A „Mefhosz” könyvkiadóvállalat
Térképek	Studium R. T.
Tankönyvek	Stádium Sajtóvállalat
Írószerek	Turul Könyvkiadó
Rajzszerek	Kir. Magyar Egyetemi Nyomda
Divatlapok	Magyar Természettudományi Társulat
Folyóiratok	Magyar Természettudományi Közlöny
Szakkönyvek	Magyar Tudományos Akadémia
Kották	összes könyvei kaphatók.

Minden, ami

új,

szép, jó

és

olcsó!!

Természetjáró testvérek!

Turista-, sí-, sport-, valamint bármiféle
férfi ruhákat jól és olcsón készít és
EKE tavoknak 10 % engedményt ad

Petkes úriszabósága

Kolozsvár, Mátyás király-tér 22.

BALÁZS ERNŐ

tagtársunk

modernül felszerelt FÉNYKÉPÉSZETI SZAK-
ÜZLETÉBEN minden cikk állandóan kapható.
Legújabban

elektromos cikkek és rádió-osztállyal

bővítette ki üzletét

Kolozsvár, Unió-utca 12. - Telefonszám: 36-63

Minerva Nyomdai Műintézet Rt. Kolozsvár. 12208 Felelős vezető: Lengyel Albert igazgató.